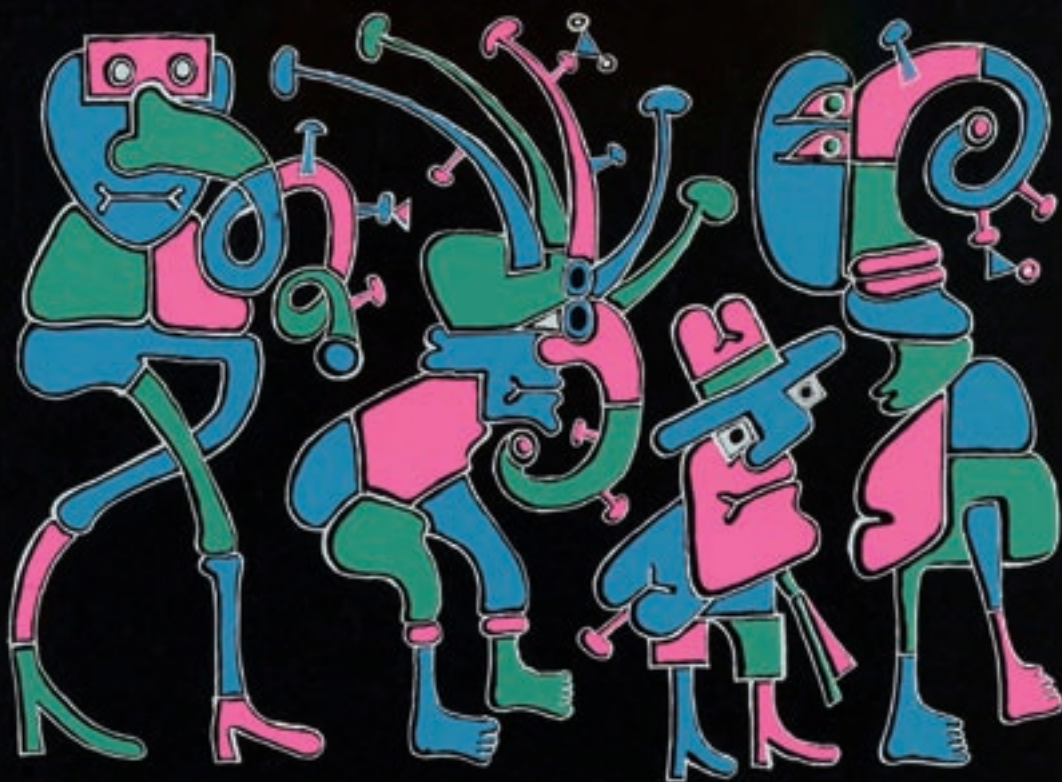
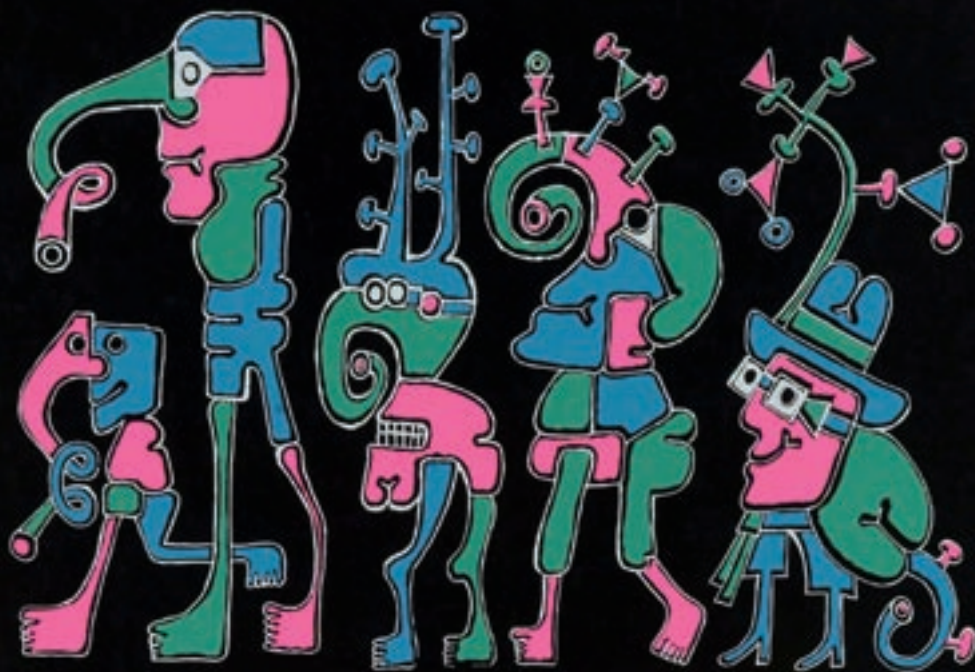

LES 5

Filosoferen over humor

39/20 Pierre Caille

Pierre Caille,
*Vijf bewogen
personages*, 1971

© SMAK

© SABAM BELGIUM 2008

Onderzoeksplan

Humor

Start: kunstwerk van Pierre Caille, en videofragment van Trucabrac (<http://www.goochelaar-illusionist-adrian.be/pages/vdwin-kindershow.html>)

Vragenronde:

Welke gevoelens roept het werk bij je op? Vind je het een grappig schilderij? Vind je de kleuren juist gekozen?

Wat heeft een clown met humor te maken? Vind je dit grappig? Wat maakt het zo grappig...

■ FUNCTIE VAN HET LACHEN

- Ben je gelukkiger als je lacht?
- Waarom lachen we als iemand op zijn bek gaat?
- Waarom lachen we om bepaalde dingen in bepaalde situaties en niet in andere?
- Waarom lachen we vaak mee als een ander lacht?
- Is lachen eigen aan de mens?
- Kunnen we lachen als we ongelukkig zijn?
- Kun je gelukkig zijn zonder ooit te lachen?
- Is degene die het grappigst is, of het meeste grappen vertelt, het gelukkigst?
- Bestaan er mensen waarmee iedereen kan lachen?
- Kunnen uiterlijkheden grappig zijn? Of vormen? Of taal? Waarom?
- Is taal nodig om te kunnen lachen, of om grappen te maken?
- Heeft humor een sociale functie?

■ ETHIEK

- Mag je om alles lachen?
- Op elke plek?
- Om 't even wanneer?
- Kan lachen ook negatief zijn?
- Kun je lachen tegenhouden?

■ OVER HUMOR

- Wat is humor?
- Is humor altijd bedacht om mee te lachen?
- Is grappig zijn hetzelfde als humoristisch zijn?
- Is iemand in de maling nemen grappig?
- Als iemand valt, is dat humor?
- Is humor intentioneel?
- Doet humor iets met jou, inwendig?
- Dient humor om je te ontspannen?
- Kan het ook zijn om agressie te uiten, of om iets te verwerken?
- Waarom zijn er Belgenmoppen en Hollandermoppen?
- Is humor verschillend in verschillende landen en verschillende culturen?
- Heeft humor een andere betekenis door de tijd? Zouden de mensen altijd kunnen blijven lachen met dezelfde grap?
- Verandert gevoel voor humor volgens de leeftijd?
- Zijn er verschillende soorten humor?
- Kunnen slimme mensen om meer lachen? Of niet?
- Is taal nodig om grappig te zijn?
- Moet je kunnen denken om grappig te zijn? Of om iets grappig te kunnen vinden?
- Kan een dier grappig zijn? Kan het beseffen dat het grappig is? Heef een dier zelf een vorm van humor?

Afsluiter: gedicht van Denis Nowe, uit: *Mooie meisjes duren niet lang*, p. 37

Oma is ontvoerd

Ik ben heel diep ontroerd
'k heb er last van in mijn dromen
Want oma is ontvoerd
Twee mannen zijn gekomen

Denk dat het 'n uur of negen was
'k was de ramen aan het zemen
't waren de mannen van het gas
Ze zeiden: "We komen uw meter opnemen."

Uit: Nowé, D., *Mooie meisjes duren niet lang*, p. 37

Nevenactiviteit

De kinderen krijgen enkele cartoons te zien. Een korte discussie volgt over de reden waarom we met sommige ervan (niet) lachen. Klemtoon ligt op het taalgebruik in deze cartoons. Stilletjes aan opbouwen met de uiteindelijke grap op het laatste moment.

Casper en Hobbes, Bill Watterson

Ten tweede krijgen de kinderen korte stripjes te zien van een ventje. Zonder taal, maar puur visuele humor.

Tenslotte wordt er ook een voorbeeld gegeven van een limerick, samen met de nodige uitleg om deze te maken.

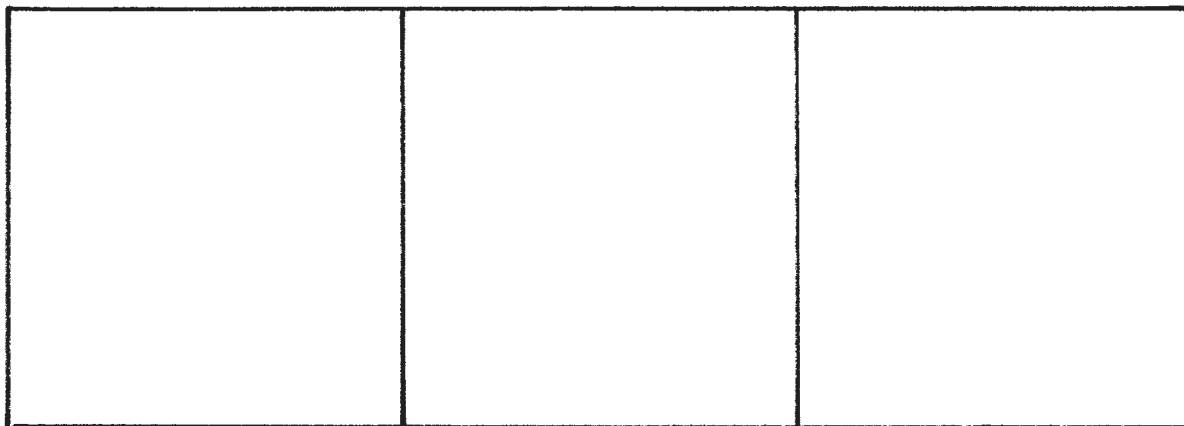
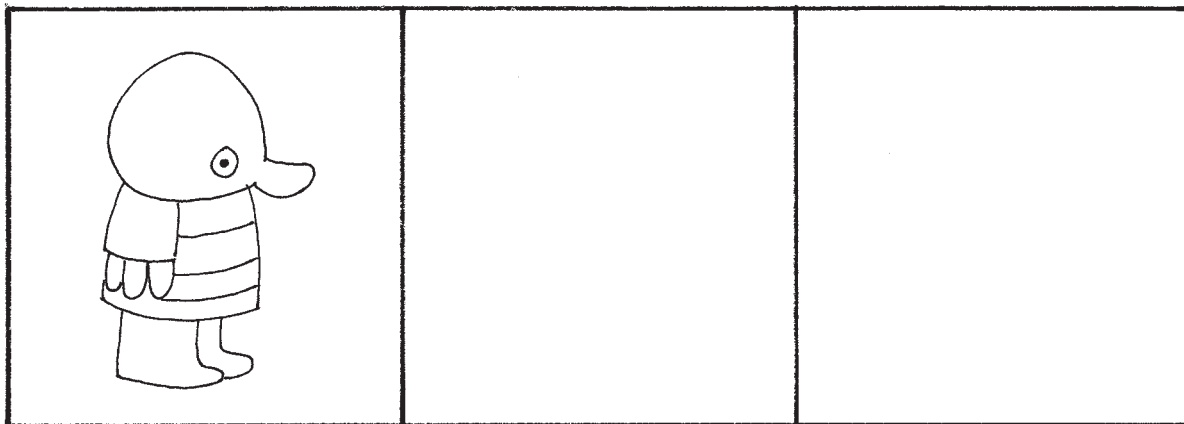
Limerick¹: Met een fiffer afgelopen
 Een logopedifte te Liffe
 maakte draftifch een eind aan mijn fliffen.
 Fe heeft feer beflift
 twee letterf gewift;
 f en f kon ik, volgenf haar, miffen.

Opdracht: Keuzeactiviteit

- De kinderen mogen kiezen uit drie zaken:
 1. Een non-verbaal stripje maken
 2. Een bestaande strip (zonder de tekst) opnieuw grappig maken
 3. Een limerick schrijven
- Voor deze opdracht is er een werkblad gemaakt, waarop voorgedrukte tekeningen staan. (zie volgende pagina)
- De leukste verzinsels verschijnen natuurlijk in het krantje.
- Van de non-verbale stripjes wordt een stripboek gemaakt.

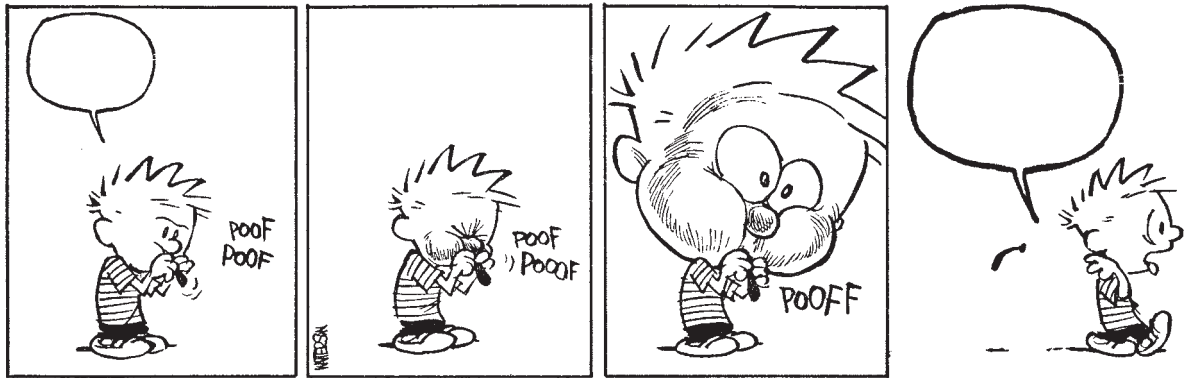
¹ www.delimerick.nl

Werkblad

Casper en Hobbes, Bill Watterson*

* De cartoon werd aangepast voor educatief gebruik.

Lesfragment

Humor is een verraderlijk thema. Hoewel alle leerlingen zich door het thema aangesproken voelen, laten zij zich snel afleiden of verleiden tot het moppentappen. Iedere uitspraak deed wel denken aan één of andere mop. Een mop die ze gehoord hadden, een blooper die ze op televisie hadden gezien of gewoon een grappige situatie die toch echt wel verteld moest worden. Maar de kinderen waren af en toe wel heel leuk en vaak heel spitsvondig. Een tweede effect van het moppentappen is dat de gespreksregels snel uit het oog verloren worden.

De leerlingen waren het meest ernstig toen ze nadachten over humor die kwetsend kan zijn voor een ander.

- Stijn:** Als een mop pijn doet, en je weet dat, dan kan je er niet meer om lachen.
- Tim:** Ja, maar soms kan je er niet aan doen. Als iemand valt of zo, dan is dat soms zo grappig, dan kan je niet anders, je schiet gewoon in de lach.
- Stijn:** Ja, maar dat bedoel ik niet. Ik bedoel, als je weet dat het de ander pijn doet vanbinnen. Als je er iemand mee kwetst.
- Jonas:** Ja dat is wat anders.
- Luna:** Ja maar, ermee lachen dat iemand valt, kan hem ook kwetsen hoor. Je voelt je dan belachelijk en iedereen kijkt naar je en lacht. Dat kan ook pijn doen. Je doet er ook niet om, om te vallen, hé.
- Stien:** En soms lachen we om mensen en weten we dat het hen zou pijn doen als ze het zouden horen. Maar we doen het toch. En we vinden het vaak grappig ook. Over de Nederlanders bijvoorbeeld of over de Marokkanen of zo.
- Jonas:** Maar als ze het niet horen, dan kwetst het niet, hé. Dan mag het wel.
- Stijn:** Ik weet het niet hoor, door die moppen blijven sommige verhalen wel altijd verder bestaan. Het gaat heel dikwijls over iets dat wij van hen vinden. Dat de Nederlanders gierig zijn bijvoorbeeld.
- Tim:** Ja, moesten we dat nooit in een mop gehoord hebben, zouden we dat misschien niet eens weten.
- Jeroen:** Ja, ewel, er was eens een Nederlander, een Fransman en een Belg...

Gespreksanalyse

<i>Stijn:</i>	Als een mop pijn doet, en je weet dat, dan kan je er niet meer om lachen.	<i>(Stelling poneren)</i>
<i>Tim:</i>	Ja maar soms kan je er niet aan doen. Als iemand valt of zo, dan is dat soms zo grappig, dan kan je niet anders, je schiet gewoon in de lach.	<i>(nuancering + illustratie: soms moet je tegen je wil toch lachen)</i>
<i>Stijn:</i>	Ja, maar dat bedoel ik niet. Ik bedoel, als je weet dat het de ander pijn doet vanbinnen. Als je er iemand mee kwetst.	<i>(verduidelijking, aanbrenge verschil tussen letterlijke pijn en gekwetst zijn)</i>
<i>Jonas:</i>	Ja dat is wat anders.	<i>(bevestigen nuancering)</i>
<i>Luna:</i>	Ja maar, ermee lachen dat iemand valt, kan hem ook kwetsen hoor. Je voelt je dan belachelijk en iedereen kijkt naar je en lacht. Dat kan ook pijn doen. Je doet er ook niet om, om te vallen, hé.	<i>(bijkomende bedenking: lachen om fysieke pijn kan vernederen en zo ook kwetsen)</i>
<i>Stien:</i>	En soms lachen we om mensen en weten we dat het hen zou pijn doen als ze het zouden horen. Maar we doen het toch. En we vinden het vaak grappig ook. Over de Nederlanders bijvoorbeeld of over de Marokkanen of zo.	<i>(lachen om eigenschappen van mensen die tot bepaalde groep behoren)</i>
<i>Jonas:</i>	Maar als ze het niet horen, dan kwetst het niet, hé. Dan mag het wel.	<i>(onderscheid tussen lachen om (groepen) mensen als ze het niet horen of wel)</i>
<i>Stijn:</i>	Ik weet het niet hoor, door die moppen blijven sommige verhalen wel altijd verder bestaan. Het gaat heel dikwijls over iets dat wij van hen vinden. Dat de Nederlanders gierig zijn bijvoorbeeld.	<i>(ethische bedenking: het mag ook niet als ze het niet kunnen horen + argument: zo blijven stereotypes bestaan + illustratie)</i>
<i>Tim:</i>	Ja, moesten we dat nooit in een mop gehoord hebben, zouden we dat misschien niet eens weten.	<i>(bevestiging van vorige stelling, besef dat de eigenschap misschien wel uitsluitend via moppen onder de aandacht komt)</i>
<i>Jeroen:</i>	Ja, ewel, er was eens een Nederlander, een Fransman en een Belg...	

→ [Boekdeel 2 Wat had je gedacht: Waarom lachen we?]

De Kinderfilosofiekrant

Casper en Hobbes, Bill Watterson*

* De cartoon werd aangepast voor educatief gebruik.

Limericks

Een olifant uit de zoo
 Wilde eens naar Marokko
 Hij nam met veel durf
 Veel lucht in zijn slurf
 't Klonk juist als een piccolo

Een papegaai uit Kopenhagen
 Had een hele lelijke wagen
 Hij reed er veel mee
 Zo viel hij in twee
 Zo bleef hij de rest van de dagen

Er was een ezel in Nederland
 Die was eens aan de rare kant
 Het was een kaaskop
 Dat vond hij geen mop
 Hij legde zich in zijn mand

Er was eens een kampioen
 Hij was een heel grote oen
 Hij won een wedstrijd
 Thuis had hij een meid
 Maar moest zelf de afwas te doen

Er was eens een vogel uit Gent
 Die was toch zo zo dement
 Maar wat was het erg
 Hij klom toen op een berg
 En daar was hij nog zo content

Allemaal vraagjes

- * Ben je gelukkiger als je lacht?
- * Waarom lachen we als iemand op zijn bek gaat?
- * Waarom lachen we om bepaalde dingen in bepaalde situaties?
- * Is lachen aansteekelijk?
- * Is lachen eigen aan de mens?
- * Kunnen we lachen als we ongelukkig zijn?
- * Kan je gelukkig zijn zonder ooit te lachen?
- * Bestaan er mensen waarmee iedereen kan lachen?
- * Mag je met alles lachen?
- * Is humor altijd bedacht om mee te lachen?
- * Is iemand in de maling nemen humoristisch?
- * Als iemand valt is dat dan humor?
- * Doe humor iets met jou? Inwendig?
- * Waarom zijn er Belgenmoppen en Hollandermoppen?
- * Is er verschillende humor in verschillende landen?
- * Moet je kunnen denken om grappig te zijn?
- * WIE bedenkt eigenlijk grappen?

Een kat met een grote mond
 Die lag op de vieze grond
 Ze werd toen wel vuil
 'k Denk dat ik ze ruil
 Of wacht tot iemand haar vond

Er was eens een oor aan
 't schreeuwen
 Ik moet heel de tijd geeuwen!
 En dat doet pijn hoor!
 Zei het rode oor
 Ik voel mij net één van die leeuwen!

Er was eens een man uit Gent
 Hij gaat nu mee met een trend
 Hij is nu lang ziek
 Daar is zijn kliniek
 Er is niemand die hem kent

Er was eens een papegaai in Luik
 Die had zelf een hele dikke buik
 Hij woonde er mooi
 Lekker in het hooi
 Elke dag nam hij een diepe duik

Er was eens een oude man
 Die kookte iets in zijn nieuwe pan
 Zijn vrouw zeurde veel
 Die man keek toen scheel
 Ja, toen bakte hij er niet veel van